

IV. Vojenský trestní zákon trestá každou urážku slovy nebo skutkem učiněnou shora uvedeným úředním osobám jakožto přečin (§§ 569 a 570). Kromě této urážky osoby úřední postihuje vojenský trestní zákon trestem i jiné urážky osob úředních, zejména urážku strážce vojenské; kdo totiž na zvolání strážce dá urážlivou odpověď nebo potupí stráž slovy nebo posuňky nebo se k jejím pokynům posměšně a nevážně zachová (§ 180 c, d). Trest je vězení od 1 týdne do 1 měsíce, za přitěžujících okolností a v čas války tuhé vězení v délce až tří měsíců (§ 181). Další delikt jest urážlivé chování vůči představeným v úřadě, na něž uložen jest trest vězení od 8 měsíců do 3 měsíců, po případě tuhé vězení až do 6 měsíců a propuštění (§ 588 voj. trest. zák.).

V. Urážka jiných úředních osob.

1. Chová-li se kdo neurvale a urážlivě proti politickému nebo policejnímu úředníku konajícimu zákonitě úřední jednání nebo proti strážci a vrchnostenským služebníkům povolaným prováděti veřejné rozkazy, a nedbaje napomenutí setrvává v tomto rušivém jednání; dále

2. kdo se podobného jednání dopustí vůči představenému obce konajícimu (úkol) příkaz, jenž mu uložen jest po zákonu nebo mocí zvláštního vyzvání některého úřadu,

3. nebo urážlivým způsobem vyjádří se v písemném podání svědčícím některému úřadu — nastoupiti má ve všech těchto případech peněžitá pokuta od 1 zl. až do 100 zl., po případě vězení od 6 hodin do 14 dní (§§ 12—14 cíś. nař. ze dne 20. dubna 1854 č. 96 ř. z.).

Urážka veličenstva.

I. Pojem.

Trestní zákonník z r. 1803 neznal zločinu urážky veličenstva a počítaly se dle § 58 ke zločinu rušení vnitřního pokoje ve státu i rouhavé projevy o osobě zeměpána, jež mohou odvrátiti občanstvo od přichylnosti k ní jsouce proneseny ve společnosti nebo veřejně, jakož i spisy a hanlivá vyobrazení byvše s někým sdělena. Na zločin tento vyměřen byl trest těžkého žaláře od 1 do 5 let a hlavní přelíčení i rozhodnutí o něm přínáleželo po zavedení reformovaného řízení trestního dle čl. VII. uvoz. zákona k řádu trestnímu ze dne 17. ledna 1850 před soudy porotní. Dle platného zákona trestního rozšířena jest skutková podstata urážky veličenstva; podobně tomu jest i dle voj. trest. zákona (§ 339) a dle trestního zákona pro Bosnu a Hercegovinu (§ 140). Vedle § 62 tr. zákona dopouští se urážky veličenstva ten, kdo poruší úctu k císaři (jednáním aneb opomenutím, jež však není skutkovou urážkou) ať osobní urážkou, veřejně t. j. takovým způsobem, že projev mohl býti slyšán od kterýchkoli lidí a libovolného jich množství (nál. kas. dv. ze dne 2. června 1893 sb. č. 1656) nebo před více lidmi (aspoň přede dvěma lidmi, kteří nemusí být současně přítomni — nál. kas. dv. ze dne 23. března 1891 sb. č. 1431) pronesenou hanou, rouháním nebo zlehčováním, tiskopisy, sdělením nebo rozšiřováním vyobrazení a spisů (na př. zasláním dopisu některému úřadu — nál. kas. dv. ze dne 6. července 1885 sb. č. 804). Zákon tuto vypočítává jednotlivé druhy naznačeného zločinu, jak z doslovu a souvislosti jeho vysvítá, patrně jen příkladmo a nikoli taxativně (rozh. min. sprav. ze dne 12. prosince 1853 čís. 18.772). Úmysl zde ke zločinu vyhledávaný se nese k jednání, jehož povaha zneuctívající uznána byla.

Trest na tento zločin jest těžký žalář od 1 roku do 5 let a příslušným jest soud sborový, ač-li zločin nebyl spáchán tiskopisy.

II. Osnova nového trestního zákona.

Částečný pokrok oproti těmto ustanovením vykazuje rakouská osnova. Dle předpisů osnovy o velezrádě dopouští se zločinu uražení veličenstva ten, kdo spáchá násilnost nějakou proti císaři nebo jej násilností ohrožuje a tresce se káznicí od 1 do 3 let nebo vězením státním od jednoho dne do 3 let (§ 95). Kdo pak jinakým způsobem císaře urazí, dopouští se přečinu uražení veličenstva a trestán jest vězením od jednoho týdne do 1 roku. Spáchána-li urážka veřejně neb u přítomnosti císaře, sluší vinníka potrestati vězením od 3 měsíců až do 5 let (§ 96). Kdož posléze jen veřejně poruší úctu k císaři a neměl v úmyslu jednáním svým uraziti, vinen jest přečinu porušení úcty a trestán jest vězením od 1 dne do 6 měsíců (§ 97). Veřejně dopouští se urážky veličenstva nebo porušení úcty, kdo pronesl je před nějakým počtem (množstvím) lidí, v tiskopise určeném k rozšíření, rozšiřováním spisů nebo vyobrazení nebo přibitím neb vystavením jich na nějakém místě všeobecně přístupném (§ 85, č. 2).

Úroky.

I. Pojem.

Úrok jest úplata, která přísluší tomu, komu bylo buďto odňato užívání určitého množství (kvantity) věcí zastupitelných nebo někomu jinému přenecháno užívání věcí těch. Touto kvantitou zastupitelných věcí bývají pravidelně peníze, kapitál, jehož užívání se jinému poskytuje nebo jehož užívání někdo jiný majiteli kapitálu odňal. Úroky jsou však určitým příjmem, výnosem tomu, jehož jistiny třetí osoba používá. Obnos úroků z určité jednotky jistiny sluje měrou úrokovou. Již Římané znali takovou jednotku kapitálu. U Římanů totiž a i u Řeků počítaly se úroky měsíčně; dovolená maximální míra úroková obnášela 12% ročně (1% měsíčně — *usurae centesimae*). Justinián snížil tuto míru úrokovou na $\frac{1}{2}$ % měsíčně, tedy na 6% ročně (*usurae semisses*). Zapověděno bylo bráti úroky z úroků (t. zv. *anatocismus*). Právo církevní zapovídalo vůbec bráti úroky, avšak záповědi té hrubě ani nedbáno a přijata justiniánská míra úroková o maximální výši 6%, což v právech partikulárních sníženo na 5%.

II. Obecný občanský zákonník přijal celkem v §§ 993—1000 zásady práva římského; avšak §§ 993—999 o. o. z. změněny byly zákonem ze dne 14. června 1868 č. 62 ř. z., pokud se týká zákonem ze dne 15. května 1885 č. 77 ř. z., takže o úrocích mají platnost tyto předpisy:

1. Dříve platná zákonná omezení smluvené míry úrokové a výše konvenční pokuty při zápůjčkách a pohledávkách úvěrních pozbyla platnosti; jestliže byly vymíněny úroky bez vytčení určité míry nebo pří náležitosti ze zákona, platiti jest 5% za rok.

2. Úroky z úroků žádati lze, bylo-li tak výslovně ujednáno nebo splatné úroky zažalovány; úroky smí se počítati ode dne doručení žaloby. O výši úroků z úroků rozhoduje předkem úmluva; nebylo-li ničeho smlouveno, platí úroky zákonné.

3. O lhůtě ku splacení úroků rozhoduje opět úmluva; nebylo-li v té příčině ničeho sjednáno, mají se odváděti úroky při splacení kapitálu nebo ročně, byla-li smlouva uzavřena na více let.